

ZBĄSZYŃ - Przywracanie pamięci

Gimnazjalistki ze Zbąszynia - Dorota Ochocka, Karolina Sęk, Dagmara Gołek i Katarzyna Mai wraz z opiekunem Jerzym Sikucińskim wzięły udział w ogólnopolskiej prezentacji programu "Przywróćmy pamięć" w Warszawie, którego koordynatorem jest Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego.

W synagodze im. Nożyków przy ul. Twardej 6 młodzież z wyróżnionych 40 szkół z całej Polski prezentowała efekty całorocznych projektów szkolnych. Zbąszczyńscy gimnazjaliści pokazali swoje działania na planszach wokół tematów: "Historia Żydów w naszej miejscowości" oraz "Działania, które podjęliśmy - Przywracamy Pamięć". Oprócz tego przedstawili albumy, wykonane przez zespoły uczniowskie, prezentacje multimedialną i zdjęcia. Przy okazji prezentacji tematyki żydowskiej młodzież z Zbąszynia promowała swoje malownicze, małe miasteczko i jego walory turystyczne. Prezentacja miała formę targów, podczas których zaproszeni eksperci, goście, mieszkańcy Warszawy oraz przedstawiciele mediów mogli obejrzeć stoiska poszczególnych projektów. Oprócz tego młodzież i nauczyciele wzięli udział w warsztatach: "Jak przywracać pamięć o żydowskich mieszkańcach Polski" i "Taniec izraelski" oraz w panelu na temat "Czy polski patriota powinien znać żydowską etykę"? a także "Szkoła i rozmowa o wartościach".

Aktywnie poznaje historię

Uczniowie Gimnazjum w Zbąszyniu w ramach programu edukacyjnego "Przywróćmy pamięć" realizują projekt szkolny pod hasłem "Tolerancja poprzez poznanie i zrozumienie". Projekt zakłada poznanie religii, tradycji i kultury żydowskiej poprzez spotkania z przedstawicielami poznańskiej gminy żydowskiej i młodymi mieszkańcami Izraela, wywiady przeprowadzone przez uczniów z mieszkańcami okolic pamiętającymi wydarzenia historyczne związane z pobytom Żydów w tym mieście. Uczniowie wyszukują informacje na temat wielkich postaci żydowskich i ich wkładu w kulturę polską. Zespół uczniowski opiekuje się także obeliskiem upamiętniającym miejsce po dawnym cmentarzu żydowskim. Młodzież włączyła się też aktywnie w organizację III Wielkopolskiego Dnia Pamięci o Holokauście i Przeciwdziałaniu Zbrodniom Przeciwko Ludzkości, gdzie również prezentowała efekty realizowanego projektu: albumy, prezentacje multimedialne, krótkie filmy i fotografie.

Żyli tu od lat

Pierwsze ślady osadnictwa żydowskiego w Zbąszyniu pochodzą z 1437 r. Dopiero w 1711 r. przybyła do miasta, składająca się z trzech rodzin "gromada starozakonnych". W przeciągu XVIII w. społeczność ta stworzyła dużą gminę żydowską z własną synagogą, szkołą elementarną i kirkutem. W końcu tego stulecia na 953 mieszkańców Zbąszynia było 150 Żydów, a w latach 30 XIX w. spośród 1300 co czwarty mieszkaniec był Żydem. Po utworzeniu Cesarstwa Niemieckiego 1871 r. liczba ta zmniejszyła się tak, że w przededniu I wojny światowej było tylko 86 osób narodowości żydowskiej, a przed II wojną światową liczba spadła do kilkunastu osób. W 1938 r. Niemcy hitlerowskie rozpoczęły akcję oczyszczania kraju z ludności pochodzenia żydowskiego. W październiku 1938 r. przetrzucono przez granicę polsko - niemiecką około 17 tys. Żydów pochodzenia polskiego. Blisko 9 tysięcy Żydów przepędzono na stronę polską do granicznego wówczas Zbąszynia, z tego 3 tys. dość szybko opuściło miasto. To przepędzenie ludności żydowskiej w ocenie historyków określane jest jako preludium zagłady. Pięćtysięczny wówczas Zbąszyń wykazał wielką, humanitarną postawę, organizując dla przybyłych Żydów miejsca noclegowe i wyżywienie. Stopniowo, do sierpnia 1939 r., wszystkim z 6 tysięcy przebywającym tu wysiedleńcom udało się wyjechać za granicę lub w głąb Polski.

Roman Rzepa